

**RAPORT Z MONITORINGU
wdrażania w roku 2013**

**„Programu
Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej
w Województwie Warmińsko-Mazurskim
na lata 2013 – 2017”**

Spis treści

I.	Wstęp	Str.3
II.	Realizacja działań w ramach celów oraz osiągnięte efekty	Str.5
	Cel szczegółowy 1- Wzrost świadomości i wiedzy o swoich problemach i potrzebach oraz możliwościach poprawy funkcjonowania	Str.5
	Cel szczegółowy II- Wzrost poziomu zaspokajania potrzeb dzieci i rodzin w ramach pieczy zastępczej oraz adopcji.	Str.16
	Cel szczegółowy III - Poprawa dostępu do informacji o zakresie oferowanych form pomocy dla rodzin potrzebujących wsparcia	Str.27
	Cel szczegółowy IV Poprawa infrastruktury oraz wzrost liczby kadry specjalistycznej podmiotów wspierających rodzinę, funkcjonujących i nowoutworzonych na poziomie lokalnym	Str.29
	Poprawa współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny w środowiskach lokalnych	Str.36
	Zwiększenie świadomości lokalnych samorządów o korzyściach społecznych i ekonomicznych wynikających ze wsparcia rodzin	Str.38
III.	Zakończenie	Str.40
IV.	Wnioski i rekomendacje	Str.40

I. Wstęp

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizuje szereg zadań w tym zakresie. Jednym z nich jest m.in. opracowanie programów dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, będących integralną częścią strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa oraz promowanie nowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Wyrazem tej polityki było m.in. przyjęcie Uchwałą Nr XXIV/473/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 lutego 2013 r. *Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017*.

Program realizowany jest przy współpracy z samorządami lokalnymi, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi, a także innymi podmiotami zajmującymi się problematyką rodzin.

W ramach realizacji w/w Programu podejmowanych jest wiele inicjatyw mających na celu promowanie i inicjowanie działań wspierających rodziny zagrożone kryzysem oraz system pieczy zastępczej. W omawianym *Programie* zawarto wskaźniki monitorowania oraz określono założenia i zagrożenia jego realizacji w poszczególnych obszarach problemowych.

Do monitoringu i ewaluacji *Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2013-2017* powołano Zespół Monitorujący, którego zadaniem jest ocena efektywności realizacji *Programu*, wydawanie opinii oraz formułowanie własnych propozycji do podmiotów współpracujących przy wdrażaniu *Programu*. Ponadto Zespół zajmuje się przedstawianiem wniosków dotyczących zagrożeń realizacji *Programu* oraz opiniowaniem raportów z jego realizacji.

Raport z monitoringu wdrażania w 2013 r. omawianego *Programu* przygotowano na podstawie materiałów własnych ROPS, informacji zebranych z poszczególnych powiatów i gmin współpracujących przy jego realizacji oraz poniżej wymienionych podmiotów:

- Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,
- Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie,

- Ośrodka Edukacji i Rozwoju
- Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie z Filiami w Elblągu i Ełku,

Zadania określone w *Programie Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017* realizowane są zgodnie z przyjętym harmonogramem.

Podjęcie skutecznych działań w ramach *Programu* było możliwe dzięki pomocy i wsparciu finansowemu ze strony Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz instytucji zaangażowanych w jego wdrażanie. Nie bez znaczenia są także środki unijne, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, dzięki którym zrealizowano wiele ciekawych inicjatyw wspierających rodziny.

II. Realizacja działań w ramach poszczególnych celów oraz osiągnięte efekty

Cel główny: *Stworzenie warunków do możliwie pełnego rozwoju rodziny i prawidłowego jej funkcjonowania oraz rozwoju form pieczy zastępczej w województwie warmińsko – mazurskim*

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest dokumentem scalającym zapisy rozproszone wcześniej w kilkunastu ustawach stanowiąc odrębny element polityki rodzinnej o charakterze systemowym, który reguluje przepisy dotyczące systemu pieczy zastępczej, a przede wszystkim działań profilaktycznych skierowanych do rodziny.

Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Wojewódzkie Warmińsko-Mazurskim 2013-2017 jako narzędzie realizacji ww. ustawy ma służyć przede wszystkim usprawnieniu funkcjonującego już systemu wsparcia dziecka i rodziny.

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego szczególny nacisk kładzie na działania, promujące i uświadamiające profilaktykę kierowaną do rodzin biologicznych zagrożonych dysfunkcją lub przeżywających trudności, a także na budowanie mechanizmów pracy z rodziną dziecka przebywającego w pieczy zastępczej.

Cel szczegółowy 1. *Wzrost świadomości i wiedzy o swoich problemach i potrzebach oraz możliwościach poprawy funkcjonowania*

Działanie 1.1 Promowanie poprawnego funkcjonowania rodziny

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego od 16 lat szeroko promuje pozytywny wizerunek rodziny m.in. poprzez realizację programu polityki prorodzinnej. Obecnie Samorząd wykonując zapisy ustawy o samorządzie województwa, dotyczące polityki prorodzinnej, przyjął i wdraża *Wojewódzki Program Polityki Prorodzinnej na lata 2012-2016*.

W ramach realizacji działań w/w Programu będących odpowiedzialnością na potrzebę wzmocnienia rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu, istotnym przedsięwzięciem inicjowanym i organizowanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej są Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny szerzej opisane w Raporcie z monitoringu wdrażania w latach 2012 - 2013 *Programu Polityki Prorodzinnej na lata 2012-2016*.

Działanie 1.2 Informowanie o metodach wsparcia rodzin

Należyta pomoc rodzinom możliwa jest dzięki różnym metodom pracy, z których korzystają pracownicy socjalni. Najważniejszymi z nich są m.in. Terapia Skoncentrowana na Rozwiązaniach, Konferencja Grupy Rodzinnej oraz Mediacje.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej poprzez organizowanie różnorodnych spotkań i warsztatów nt. stosowania innowacyjnych metod pracy z klientem i rodziną oraz upowszechnianie publikacji i biuletynów zawierających artykuły w przedmiotowym zakresie szeroko informował o możliwościach korzystania z tych metod.

Szczególne znaczenie dla podnoszenia kwalifikacji oraz uświadamiania o możliwościach rozwoju kadry instytucji wspierających rodzinę mają szkolenia organizowane w ramach projektu systemowego ROPS „Efektywnie, Fachowo *Skutecznie na Warmii i Mazurach*”, który w latach 2012-2013r. przeprowadził serię szkoleń bezpośrednio dotyczących innowacyjnych metod pracy z rodziną, tj. m.in.: Akademia innowacyjnych metod pracy z klientem, Terapia Skoncentrowana na Rozwiązaniach oraz Mediator rodziny. W omawianym zakresie przeszkolono ponad 300 osób. Szersze omówienie ww. szkoleń zostało ujęte w celu 4 działaniu 4.2.

Ponadto doradcy zatrudnieni w ramach Projektu informowali pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny o możliwości stosowania ww. metod w pracy z konkretnymi grupami odbiorców, a także uczyli ich stosowania podczas spotkań grup tematycznych. Spotkania odbywały się w terenie w odpowiedzi na zapotrzebowania zgłaszane przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej. W 2013r. przeprowadzono 168 h doradztwa w omawianym obszarze, w 7 jednostkach pomocy społecznej, które wyraziły chęć skorzystania z takiej pomocy (w powiatach: kętrzyńskim, lidzbarskim i ostródzkim).

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin i osób objętych innowacyjnymi formami wsparcia w województwie warmińsko-mazurskim w 2013 r. i 2012r.

Tabela 1. Liczba rodzin objętych innowacyjnymi metodami pracy z rodziną lata 2012-2013

L.p.	Formy wsparcia rodziny	Liczba rodzin objętych wsparciem		Liczba osób objętych wsparciem	
		2012	2013	2012	2013
1.	<i>Terapia skoncentrowana na rozwiązaniu (TSR)</i>	151	252	454	754
2.	<i>Konferencja Grupy Rodzinnej (KGR)</i>	31	23	65	85
3.	<i>Mediacje</i>	341	66	580	210
4.	<i>Inne</i>	645	627	1942	2029

Źródło: Dane opracowane na podstawie badania ankietowego ROPS przeprowadzonego w marcu 2014r. (odp. Ze 100 gmin oraz 19 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego)

Na podstawie danych przedstawionych w tabeli można stwierdzić, że ww. działania skutkują zwiększeniem się liczby osób objętych innowacyjnymi metodami pracy takimi jak KGR, TSR, a także pracą asystenta rodziny, psychologa i pedagoga, ujętymi w tabeli jako kategoria „Inne”. Śledząc powyższe dane zauważa się natomiast niepokojący spadek liczby osób objętych metodą Mediacji. Jednakże analizując zebrane informacje można sądzić, że działania promujące omawiane systemy pracy, podejmowane przez Samorząd, przynoszą pozytywne efekty.

Innym rozwiązaniem w ramach innowacyjnych metod pracy jest program profilaktyczno-edukacyjny „Szkoła dla rodziców i wychowawców”, który systematycznie promuje Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie jako jedną z metod wsparcia rodziny. W tym celu w dniu 20 listopada 2013 roku zorganizowano konferencję dotyczącą ww. programu, w której udział wzięło ponad 70 osób.

Ponadto podczas różnych innych konferencji i spotkań dotyczących metod pracy z rodziną „Szkoła dla rodziców i wychowawców” promowana jest jako narzędzie pracy stosowane przez wszystkich specjalistów pracujących z rodziną, pomocne m.in. w budowaniu odpowiednich więzi rodziców z dziećmi oraz umacnianiu trwałości rodziny.

Według danych, uzyskanych na podstawie ankiet z samorządów w roku 2013 program profilaktyczno-edukacyjny „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” realizowany był na terenie województwa w formie warsztatowej przez 39 podmiotów. Dla porównania w 2012 roku ww. Program realizowało 33 podmioty. Łącznie w 2013r. w warsztatach wzięło udział ponad 1070 osób, natomiast w 2012 uczestników było 700.

Wzrost zainteresowania tego typu metodą wynika m.in. z podjęcia już w 2012r. przez ROPS współpracy z koordynatorem programu na terenie województwa z Ośrodka Rozwoju i Edukacji, w celu zwiększenia liczby osób, które będą posiadały uprawnienia do realizacji programu w środowiskach lokalnych.

Od 2012 r. ww. Ośrodek rozpoczął tworzenie systemu dokształcania osób chętnych uzyskać uprawnienia realizatora ww. programu, aby tym samym zwiększyć liczę miejsc w województwie, w których prowadzone są *Szkoły dla Rodziców i Wychowawców* oraz ułatwić dostęp do zajęć rodzicom z całego regionu.

Z danych uzyskanych z ORiE wynika, że w 2012r. utworzono 7 grup i przeszkolono 95 realizatorów (psychologów i pedagogów). W roku 2013 takich grup stworzono 7 oraz przeszkolono 98 realizatorów. Koordynatorzy udzielali również konsultacji telefonicznych i e-mailowych realizatorom, którzy prowadzili warsztaty z rodzicami/wychowawcami. Konsultacje te pomogły w rozwiązywaniu sytuacji trudnych pojawiających się podczas pracy z grupą.

Działanie 1.3 Promocja „dobrych praktyk” w zakresie wspierania rodziny

W 2013 roku, głównie dzięki wsparciu z funduszy europejskich, zrealizowano na terenie województwa warmińsko-mazurskiego szereg projektów na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej osób oraz rodzin znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji socjalno-bytowej, a także na rzecz otoczenia społecznego osób bezrobotnych (ze szczególnym uwzględnieniem członków rodzin i in. osób zależnych). Działania, które przyniosły najlepsze efekty lub upowszechniały nowatorskie rozwiązania były systematycznie promowane na stronie internetowej Urzędu oraz dostępne w zakładce Projektu systemowego ROPS „Efektywnie, Fachowo, Skutecznie na Warmii i Mazurach”.

Innowacyjne i skuteczne rozwiązania w pracy z rodziną były także propagowane w trakcie różnego rodzaju konferencji i spotkań organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

Na wyróżnienie zasługuje spotkanie zorganizowane przez ROPS w dniu 16 października 2013r. poświęcone specyfice i metodom radzenia sobie z trudnościami w pracy asystenta rodziny oraz koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej pn: „Zadania asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej – współpraca przy przygotowaniu planu pracy z rodziną skoordynowanego z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej w celu szybszego powrotu dziecka do rodziny biologicznej”. Podczas spotkania kilka gmin tj. OPS Gołdap, MOPS Olsztyn, przedstawiło „dobre praktyki” z zakresu współpracy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i asystenta rodziny w ich regionach oraz efektów, jakie ta współpracy przyniosła. W spotkaniu uczestniczyło ok.100 osób.

Dodatkowo Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej upowszechnia informację na temat „dobrych praktyk” na rzecz rodzin poprzez włączanie się w redakcję Biuletynu Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Działanie 1.4 Informowanie oraz promowanie roli i funkcji asystenta rodziny

Nowa ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza do systemu pomocy społecznej funkcję asystenta rodziny, jako osoby towarzyszącej rodzinie w rozwiązywaniu codziennych problemów, zwłaszcza związanych z umiejętnościami samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Dostrzegając trudności wynikające z wykonywania nowego zawodu Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie wyszedł z inicjatywą stworzenia konkretnej formy kształcącej dla osób pracujących na ww. stanowisku. W 2013 roku w ramach Projektu systemowego ROPS utworzony został nowy kierunek studiów podyplomowych - *Asystent Rodziny oraz Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej*, o którym szczegółowo można przeczytać w celu 4, działaniu 4.1.

Narzędzia pracy asystenta powinny być jak najbardziej dostosowane do stopnia złożoności problemów danej rodziny oraz uwzględniać zindywidualizowany plan działania zmierzający do poprawy sytuacji rodziców i dzieci.

Na podstawie informacji pozyskanych od pracowników ośrodków pomocy społecznej na wszelkiego rodzaju spotkaniach organizowanych przez ROPS dotyczących roli i zadań

asystenta rodziny, a także w oparciu o wyniki badania przeprowadzonego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej okazało się, iż jednym z najczęściej pojawiających się problemów-zagrożeń w pracy asystenta był brak jednolitej dokumentacji wspierającej go w pracy z rodziną.

W roku 2013 reagując na bieżące trudności w ramach ww. Projektu systemowego ROPS powstała Grupa Robocza ds. „Wypracowania standardów i narzędzi pracy asystenta rodziny”, w której skład wchodziłi praktycy pracy socjalnej, asystentury rodzinnej, przedstawiciel uczelni wyższych. W wyniku pracy Grupy Roboczej opracowano zbiór podstawowych zasad – zadań asystentów rodziny oraz zestaw dokumentów do zastosowania w pracy z rodziną, tzw. **TECZKA ASYSTENTA RODZINY**. *Teczka* zawiera propozycje wzorów dokumentów, przydatnych w codziennej pracy asystenta, które mają usystematyzować i ułatwić dostęp do najważniejszych informacji o rodzinie. Dokument dostępny jest do pobrania na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego.

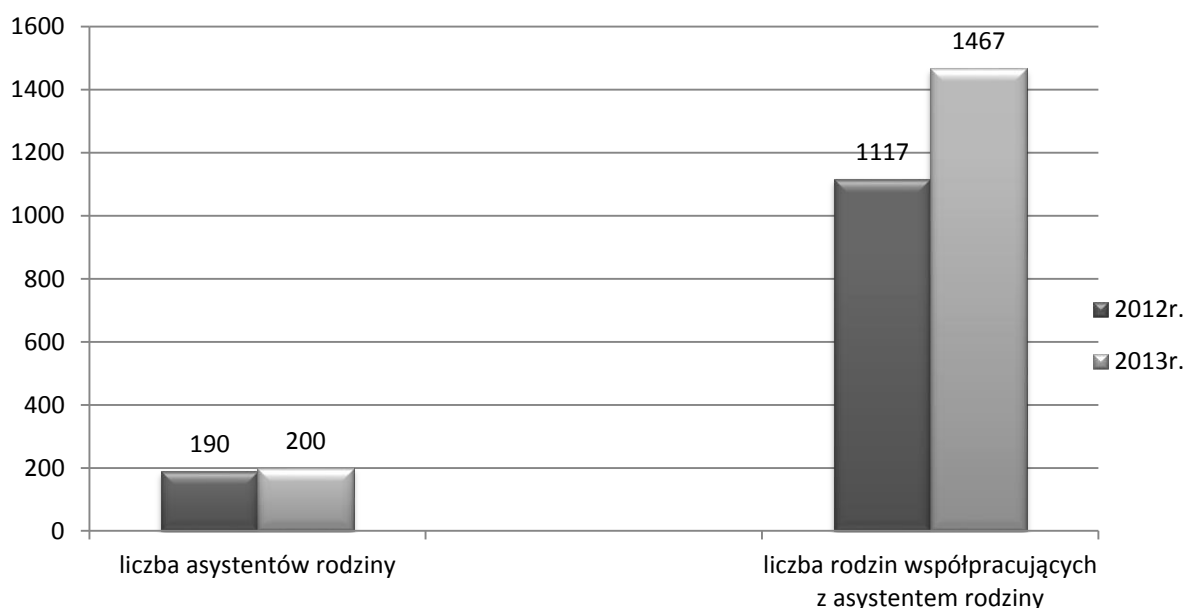
Realizując ww. główne działanie Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie w 2013r. szeroko promował oraz informował o roli asystenta rodziny podczas różnego rodzaju konferencji i spotkań. Szczególnie wartym wspomnienia była konferencja zorganizowana w dniu 16 października 2013r. podkreślająca wagę współpracy asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej przy opracowywaniu optymalnego planu pomocy rodzinie i dziecku. Na spotkaniu wyjątkowy nacisk położono na konieczność pracy asystenta rodziny zwłaszcza w momencie zabrania z niej dziecka.

Promowanie i podkreślanie roli, jaką może spełniać asystent rodziny w pracy z rodzinami niewydolnymi wychowawczo wydaje się szczególnie ważne w świetle danych wskazujących na wzrost liczby mieszkańców Warmii i Mazur zagrożonych ograniczeniem praw rodzicielskich - z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego z pomocy społecznej korzystało w 2013 roku 3 622 rodzin, o 141 więcej niż w roku 2012. (na podstawie danych sprawozdania rzeczowo-finansowego MPiPS z zakresu pomocy społecznej za lata 2012-2013).

Niestety liczba zatrudnionych asystentów rodziny, mimo wzrostu ich liczby, jest w dalszym ciągu zbyt niska w stosunku do liczby potrzebujących rodzin. Wg stanu na dzień

31.12.2013r liczba asystentów rodziny w województwie warmińsko-mazurskim wynosiła 200, zaś rodzin objętych jego opieką było 1.467. Dla porównania w roku 2012 zatrudnionych było 190 asystentów rodziny, którzy pracowali z 1.117 rodzin.

Wykres1. Liczba asystentów rodziny i rodzin objętych jego opieką w latach 2012-2013

źródło: Dane na podstawie sprawozdania rzeczowo-finansowego MPiPS z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wg stanu na dzień 31.12.2013r. składnego przez powiat do Urzędu Wojewódzkiego

Wzrost liczby asystentów wynika najprawdopodobniej ze zbliżającego się, określonego w ustawie na początek roku 2015, obowiązku zatrudnienia asystentów rodziny przez wszystkie gminy. Natomiast jedną z przyczyn ciągłego niedoboru asystentów rodziny jest obok braku środków finansowych, forma umowy, na jaką zatrudniany jest asystent (najczęściej umowy na zlecenie, bądź umowy o pracę na okres ok.12msc).

Przedstawione wyżej dane wskazują również, że wzrosła średnia liczba rodzin przypadająca na jednego asystenta rodziny – w 2012 roku asystent rodziny miał pod opieką średnio 5,88 rodzin, natomiast w 2013 roku 7,34 rodzin. Na podstawie tej informacji można stwierdzić, że co roku przybywa rodzin potrzebujących pomocy asystenta rodziny.

Działanie 1.5 Inicjowanie działań uświadamiających rodzinom skutki głębokich konsekwencji negatywnych przeżyć dzieci, w tym m.in. spowodowanych konfliktami i kryzysami wewnętrznymi w rodzinie, umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej

Rodzina jest najbardziej naturalnym środowiskiem, w jakim żyje i rozwija się człowiek. Spełnia ona fundamentalną rolę w zakresie zaspokajania potrzeb biologicznych, emocjonalnych i społecznych na każdym etapie rozwoju, ale szczególne znaczenie odgrywa w życiu dziecka.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie realizując działanie z zakresu inicjowania działań uświadamiających rodzinom skutki głębokich konsekwencji negatywnych przeżyć dzieci w 2013r. zorganizował kilka spotkań, na których poruszano ww. temat:

- 5 grudnia 2012r. na konferencji podsumowującej wdrażanie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przekazano treści szczególnie istotne dla osób pracujących z dziećmi zakwalifikowanymi do adopcji i adoptowanymi. Uczestnicy spotkania zapoznali m.in. się z następującymi zagadnieniami: - przyczyny, objawy, konsekwencje Zespołu Zaburzeń Więzi (RAD); wpływ traumy wczesnodziecięcej na funkcjonowanie ośrodkowego układu nerwowego (OUN); przyczyny niepowodzeń wychowawczych rodziców dzieci posiadających ww. zaburzenia.

- 16 października 2013r. zorganizowano spotkanie dotyczące współpracy asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Poświęcone ono było głównie zagadnieniom związanym ze współdziałaniem asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jednak poruszono także temat dotyczący emocji towarzyszących dziecku w chwili zabrania go z domu rodzinnego i umieszczenia w pieczy zastępczej.

Ww. spotkania, na których głośno mówi się o traumie przeżywanej przez dzieci zabierane z domu rodzinnego są szczególnie ważne z uwagi fakt umieszczania kolejnych dzieci w pieczy zastępczej.

W 2013r. do rodzinnej pieczy zastępczej (rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka) skierowano 392 dzieci, natomiast 246 dzieci umieszczono w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Dla porównania w 2012 roku liczba dzieci kierowanych do rodzin zastępczych wynosiła 377, zaś do instytucjonalnej pieczy zastępczej 199.

Poniższe dane statystyczne dotyczą liczby dzieci umieszczonych w poszczególnych rodzajach pieczy zastępczej oraz pokazują skąd zostały przeniesione.

Tabela 2. Napływ dzieci do pieczy zstępcej w roku 2013

lp	Wyszczególnienie	Liczba dzieci, które przybyły w okresie sprawozdawczym, z tego:										OGÓŁEM	
		Do rodzin zastępczych spokrewnionych		Do rodzin zastępczych niezawodowych		Do rodzin zastępczych zawodowych		Do rodzinnych domów dziecka		Do instytucjonalnej pieczy zastępczej		PIECZA ZASTĘPCZA	
		2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
1	Liczba dzieci do 18rż umieszczonych w pieczy zastępczej, z tego:	150	146	116	116	102	104	9	26	199	246	576	638
2	Z rodziny naturalnej	143	130	59	87	67	64	1	9	130	149	400	439
3	Z rodzinnej pieczy zastępczej	5	6	21	14	12	23	4	16	34	50	76	109
4	Z instytucjonalnej pieczy zastępczej	2	3	24	11	11	3	2	1	30	36	69	54
5	inne	0	7	12	4	12	14	2	0	5	11	31	36

Źródło: Dane na podstawie sprawozdania rzeczowo-finansowego MPiPS z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wg stanu na dzień 31.12.2013r. składnego przez powiat do Urzędu Wojewódzkiego

Przedstawione powyżej dane wyraźnie wskazują na wzrost w 2013r. liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej (638 dzieci) w porównaniu z rokiem 2012 (576 dzieci). Na podstawie tabeli widać, że w 2013 roku najwięcej dzieci (aż 149) zabrano z rodziny naturalnej i umieszczono w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

W 2012r. największa liczba dzieci została zabrana z rodziny naturalnej i umieszczona w rodzinach zastępczych spokrewnionych (143 dzieci). Podobnie jak w roku 2013, dzieci przebywające wcześniej w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) najczęściej przenoszono do placówek opiekuńczo-wychowawczych (74 dzieci).

W 2013r. znacząco wzrosła liczba dzieci kierowanych z rodzin naturalnych do placówek opiekuńczo - wychowawczych, zaś spadła liczba dzieci kierowanych do rodzin zastępczych spokrewnionych.

Ponadto obok danych pokazujących liczbę dzieci kierowanych w latach 2012-2013 do pieczy zastępczej, należałoby także zwrócić uwagę na informacje dotyczące liczby dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej, bądź zostały umieszczone w innej formie pieczy zastępczej, lub te zostały przysposobione.

Tabela 3. Odpływ dzieci z pieczy zastępczej w latach 2012-2013

lp	Wyszczególnienie	Liczba dzieci z poprzednich okresów, które ubyły w okresie sprawozdawczym, z tego:										OGÓŁEM	
		z rodzin zastępczych spokrewnionych		Z rodzin zastępczych niezawodowych		z rodzin zastępczych zawodowych		Z rodzinnych domów dziecka		z instytucjonalnej pieczy zastępczej		PIECZA ZASTĘPCZA	
		2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
1	Liczba do 18 r.ż z tego , które	96	89	56	57	90	83	5	24	157	96	404	349
1.1	Powróciły do rodziny naturalnej	51	42	17	15	29	25	0	3	56	39	153	124
1.2	Zostały umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej	11	12	7	11	18	15	1	4	34	21	71	63
1.3	Zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej	10	15	6	17	4	4	3	11	30	19	53	66
1.4	Zostały przysposobione	2	0	14	8	38	37	1	6	18	5	73	56
1.5	inne	22	20	12	6	1	2	0	0	19	12	54	40
2	Dzieci powyżej 18r..z z tego które:	86	59	31	27	8	3	1	1	84	71	210	161
2.1	Powróciły do rodziny naturalnej	2	7	3	1	2	2	0	0	31	33	38	43
2.2	Założyły własne	58	41	21	21	3	1	1	1	42	30	125	94

	gospodarstw o domowe, tym :												
2.3	Wyjechały za granicę	1	2	0	4	0	0	0	0	2	4	3	10
2.4	inne	26	11	7	5	3	0	0	0	11	8	47	24

Źródło: Dane na podstawie sprawozdania rzeczowo-finansowego MPiPS z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wg stanu na dzień 31.12.2013r. składnego przez powiat do Urzędu Wojewódzkiego

W roku 2013 łącznie (do 18 roku życia) z rodzinnej pieczy zastępczej do rodziny naturalnej powróciło 85 dzieci, natomiast z instytucjonalnej pieczy zastępczej łącznie 39 dzieci. Razem do rodzin naturalnych w 2013 roku powróciło 124 dzieci.

Najczęściej, bo aż 42 dzieci powracało do rodziny naturalnej z rodzin zastępczych spokrewnionych, natomiast najrzadziej do rodziny naturalnej powracały dzieci umieszczone w rodzinnych domach dziecka. Warty zauważenia jest fakt, iż aż 37 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych zostało przysposobionych.

Dla porównania w 2012 roku łączna liczba dzieci (do 18 r.ż), które powróciły z rodzinnej pieczy zastępczej do rodziny naturalnej wynosiła 97, natomiast z pieczy instytucjonalnej 56. Razem do rodzin naturalnych w 2012r. powróciło 153 dzieci, natomiast 38 dzieci umieszczonych wcześniej w rodzinnych zastępczych zawodowych zostało przysposobionych.

Po uzyskaniu pełnoletności młodzi ludzie najczęściej (aż 125 osób w roku 2012r oraz 94 osoby w roku 2013r) usamodzielniali się poprzez założenie własnego gospodarstwa domowego, bez względu na to w jakiej formie pieczy zastępczej przebywali wcześniej.

Dodatkowo w 2013r. dzieci (powyżej 18 r.ż.) z instytucjonalnej pieczy zastępczej (31 dzieci) częściej niż przebywające w pieczy rodzinnej wracały do rodziny naturalnej (10 dzieci).

Podsumowując, jak wskazują dane zawarte w powyższej tabeli w 2013r nastąpił spadek dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej. Zapobiegając dalszemu zmniejszaniu się liczby dzieci powracających do swego domu rodzinnego należy zaznaczyć konieczność promowania i podkreślania wagi pracy z rodziną biologiczną także w momencie zabrania dziecka do pieczy zastępczej, a także inicjować działania mające na celu wzrost liczby asystentów rodziny.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 1

Tabela 4. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 1

Lp.	Wyszczególnienie	2013	2012
	Liczba rodzin uczestniczących w programie edukacyjno-wychowawczych :szkoła dla Rodziców i Wychowawców”	1070 osób	700 osób
	Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny	1.467	1.117
	Liczba rodzin objętych innowacyjnymi metodami pracy (m.in. KGR, TSR, mediacje)	TSR- 252 KGR- 23 Mediacje- 66 Inne- 627	TSR- 151 KGR- 31 Mediacje- 341 Inne- 645
4	Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1.068	1.125
5	Liczba dzieci kierowanych do pieczy zastępczej	638	576
	Liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodzin naturalnych	124	153

Źródło: Dane na podstawie sprawozdania rzeczowo-finansowego MPiPS z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wg stanu na dzień 31.12.2013r. składnego przez powiat do Urzędu Wojewódzkiego

Dane opracowane na podstawie badania ankietowego ROPS przeprowadzonego w marcu 2014r. (odp. ze 100 gmin oraz 19 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego

Cel szczegółowy 2. Wzrost poziomu zaspokajania potrzeb dzieci i rodzin w ramach pieczy zastępczej oraz adopcji

Wraz ze zmianami wynikającymi z nowej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zmienił się również wygląd teraźniejszego systemu opieki zastępczej, a także zakres zadań gminnych, powiatowych i wojewódzkich samorządów.

Jednym z ważniejszych zadań powiatu jest zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a także wspieranie i stwarzanie warunków tworzenia nowych w/w podmiotów. Natomiast nowym zadaniem własnym samorządu jest organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjnych.

Wartym wspomnienia są działania Samorządu Województwa w celu zbierania informacji o różnych formach pieczy zastępczej.

W roku 2013 Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie, w ramach Obserwatorium Integracji Społecznej opracował raport z badania społecznego pn. „Rodzinne Formy Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim – Analiza

wieloaspektowa”, w którym szczegółowo zbadano stan rodzinnej pieczy zastępczej na Warmii i Mazurach oraz przedstawiono jego charakterystykę.

Powyższa publikacja była szeroko promowana i rozpowszechniana na wielu konferencjach i spotkaniach organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie. Dostępna jest także na stronie internetowej Urzędu.

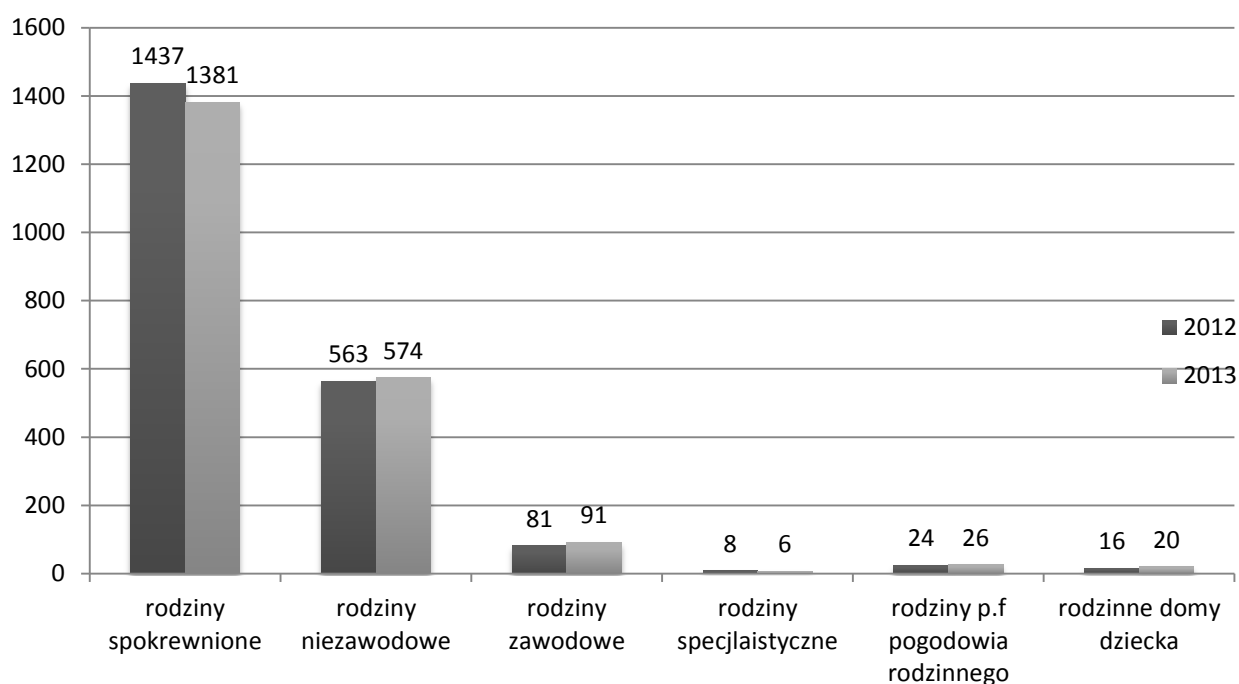
Poniżej przedstawiona została informacja statystyczna odzwierciedlająca obraz pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2013, a także dane dotyczące liczby procedur przysposobienia. Dla porównania w *Raporcie* zestawione zostały także dane statystyczne z roku 2012.

Rodzinna piecza zastępcza

Dane statystyczne dotyczące rodzin zastępczych przedstawione w niniejszym działaniu uwzględniają dzieci w wieku do 18 r.ż.

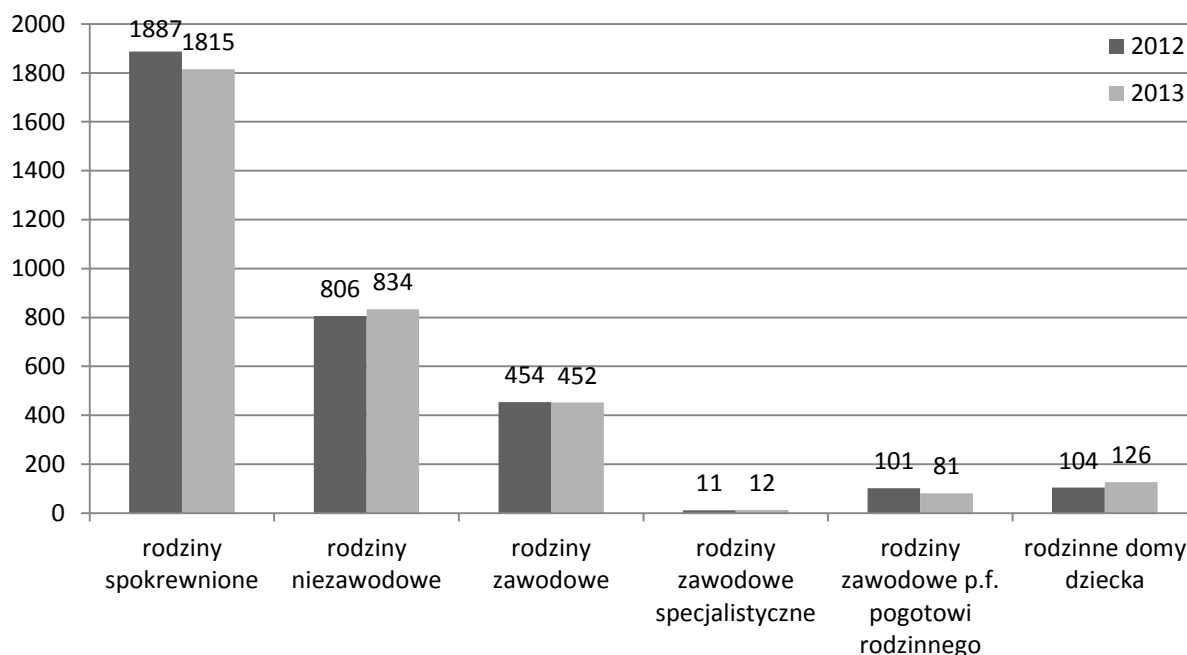
Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby poszczególnych typów rodzin zastępczych jakie istniały na Warmii i Mazurach oraz informacje na temat liczby dzieci przebywających w z tych typów rodzin zastępczych w okresie 2012-2013.

Wykres 2. Liczba rodzin zastępczych w województwie warmińsko-mazurskim w podziale na typy w latach 2012-2013

Źródło: Dane na podstawie sprawozdania rzeczowo-finansowego MPiPS z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wg stanu na dzień 31.12.2013r. składnego przez powiat do Urzędu Wojewódzkiego

Wykres 3. Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2012-2013

Źródło: Dane na podstawie sprawozdania rzeczowo-finansowego MPiPS z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wg stanu na dzień 31.12.2013r. składnego przez powiat do Urzędu Wojewódzkiego

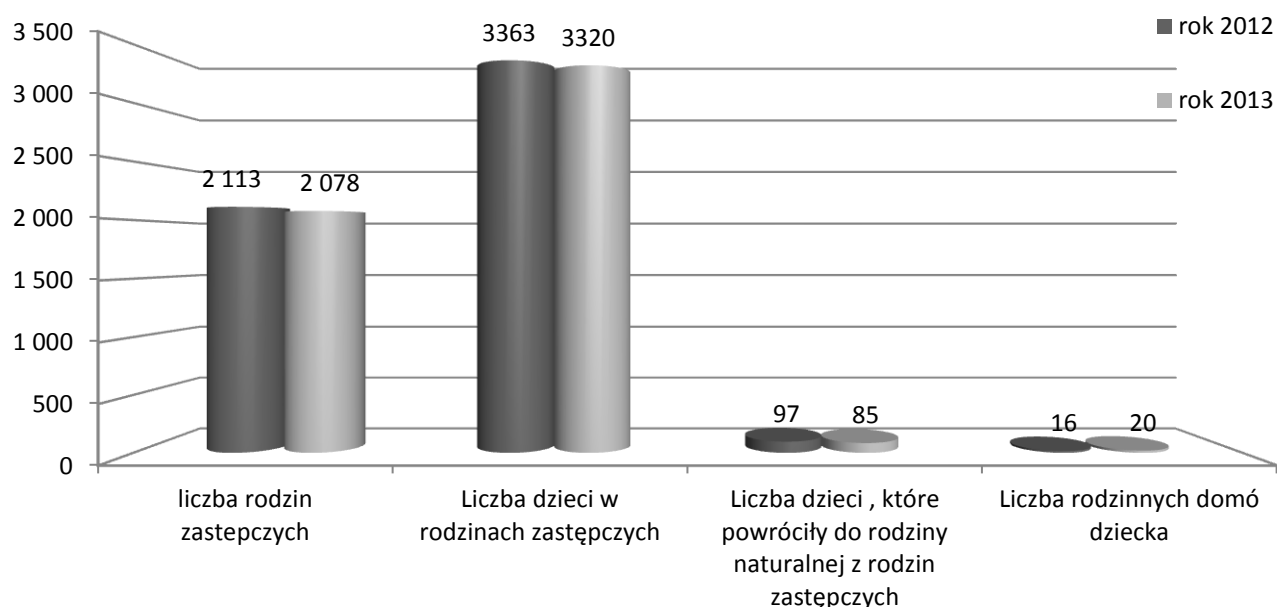
Powyższe wykresy wykazują, że w latach 2012-2013 istniało najwięcej rodzin zastępczych spokrewnionych, pomimo że ich liczba w 2013r spadła aż o 72 rodziny. Należy pamiętać o zmianie przepisów regulujących kwestię osób mogących tworzyć rodzinę spokrewnioną ograniczając ich liczbę do rodzeństwa bądź krewnych w linii prostej dziecka, co istotnie wpłynęło na ten spadek. Podobnie jeśli chodzi o liczbę dzieci przebywającej w rodzinnej pieczy zastępczej, najwięcej dzieci przebywa w rodzinach zastępczych spokrewnionych.

W 2013r. nastąpił nieznaczny wzrost rodziny zastępczych niezawodowych i zawodowych, a także rodzin zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, których na dzień 31.12.2013 odnotowuje się 26. Najmniej w województwie warmińsko-mazurskim istnieje rodzin zastępczych typu specjalistycznego, dodatkowo w 2013r liczba ta spadła o 1 rodzinę.

Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych i niezawodowych nieznacznie wzrosła w stosunku do roku 2012, natomiast zmniejszyła się liczba dzieci przebywających w rodzinach typu pogotowia rodzinnego, pomimo że w 2013 wzrosła liczba takich rodzin.

Podsumowując stan rodzinnej pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim poniżej przedstawiono dane ogólne przedstawiające zbiorcze informacje dotyczące liczby rodzin zastępczych oraz przebywających w nich dzieci.

Wykres 4. Ogólny stan rodzinnej pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2012-2013

Źródło: Dane na podstawie sprawozdania rzeczowo-finansowego MPiPS z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wg stanu na dzień 31.12.2013r. składnego przez powiat do Urzędu Wojewódzkiego

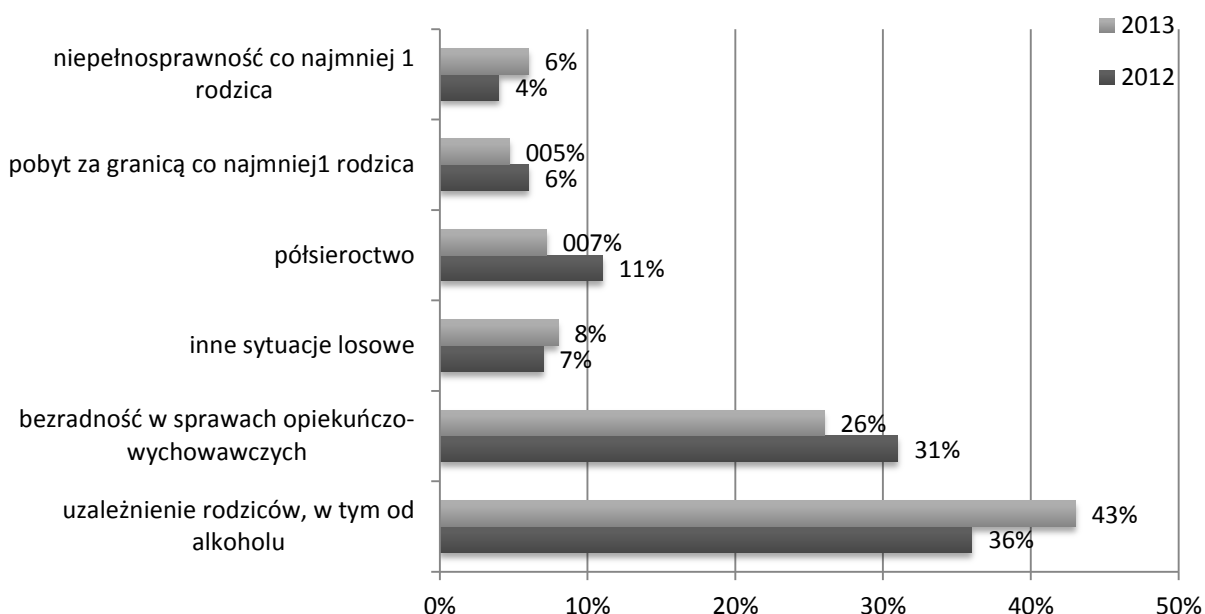
Na podstawie ww. danych statystycznych można stwierdzić, że w roku 2013 zmniejszyła się liczba rodzin zastępczych w województwie warmińsko-mazurskim, przy czym proporcjonalnie zmalała także liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. Jak wskazują dane w 2013r. odnotowano większą liczbę rodzinnych domów dziecka.

Należałoby zwrócić również uwagę na niepokojący spadek liczby przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wysoką liczbę rodzin zastępczych, które w latach 2012-2013 rozwiązano.

W 2013r. w województwie warmińsko-mazurskim powstało 178 rodzin zastępczych, a 154 rodzin rozwiązano. Dla porównania w 2012 roku odnotowano 167 nowopowstałych rodzin, tyle samo rozwiązano.

Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych

Wykres 5. Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2012-2013

Źródło: Dane na podstawie sprawozdania rzeczowo-finansowego MPiPS z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wg stanu na dzień 31.12.2013r. składnego przez powiat do Urzędu Wojewódzkiego

Z przedstawionych na wykresie danych wynika, że zarówno w 2013r., jak i 2012r. najczęstszymi przyczynami umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej były: uzależnienie rodziców oraz bezradność opiekuńczo-wychowawcza.

Institutionalna piecza zastępcza

Według zapisów ustawy instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie: placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego, -specjalistyczno-terapeutycznego lub rodzinnego, a także regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej i interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Tabela 5. Instytucjonalna piecza zastępcza w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2012-2013

Typ placówki opiekuńczo - wychowawczej	2012		2013	
	Liczba placówek	Liczba dzieci	Liczba placówek	Liczba dzieci
<i>Rodzinna</i>	11	76	10	69
<i>Interwencyjna</i>	6	94	7	61
<i>Specjalistyczno- terapeutyczna</i>	-	-	-	-
<i>Socjalizacyjna</i>	24	955	37	938
Łącznie	38	1125	54	1068

Źródło: Dane na podstawie sprawozdania rzeczowo-finansowego MPIPS z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wg stanu na dzień 31.12.2013r. składnego przez powiat do Urzędu Wojewódzkiego

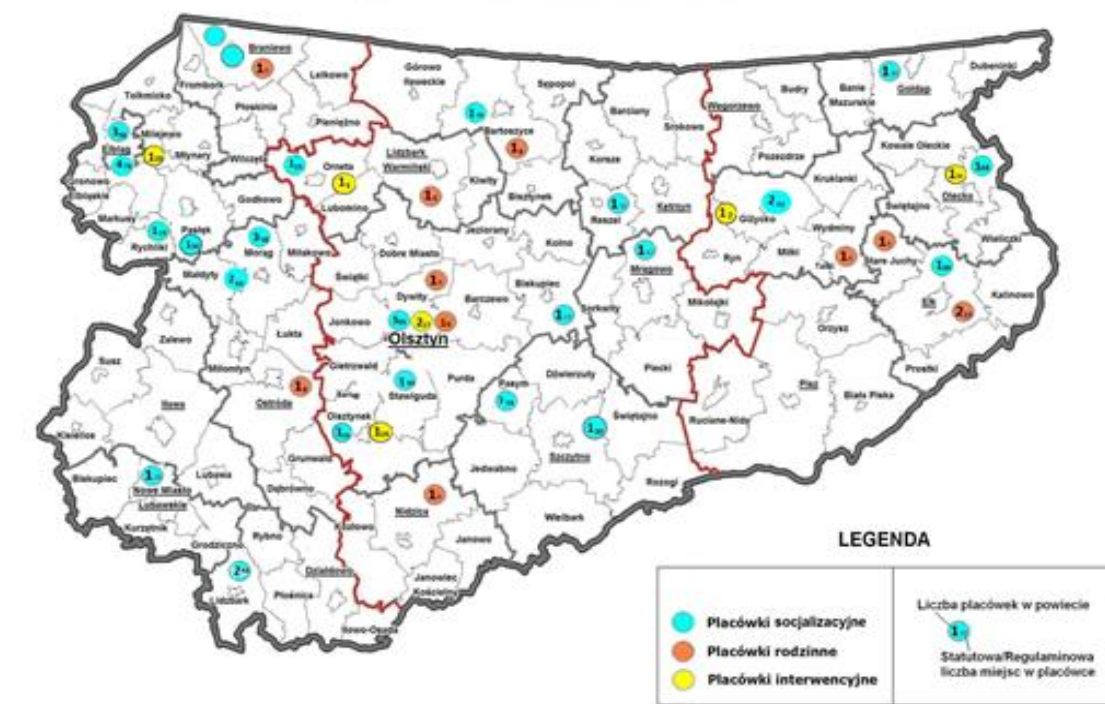
Na podstawie ww. danych można stwierdzić, iż w 2013r. znacznie zwiększyła się liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych, przy jednoczesnym spadku liczby dzieci w nich przebywających. Jest to wynik dostosowywania istniejącego systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej do wymogów, jakie nałożyła ustawa z dnia z dnia 9 czerwca 2011 zgodnie, z którą obniżona została maksymalna liczba miejsc w danej placówce. Wynik ogólnej tendencji, w ramach, której dąży się do zagwarantowania dziecku warunków jak najbardziej zbliżonych do naturalnych, czyli rodzinnych. Jeśli nawet dziecko jest zmuszone przebywać w placówce opiekuńczo-wychowawczej zmniejszenie liczby przebywających w niej wychowanków umożliwi bardziej indywidualną opiekę. W roku 2013 podobnie jak w 2012 najwięcej dzieci przebywało placówkach typu socjalizacyjnego.

Inną ważną zmianą wynikającą z ww. ustawy było przekształcenie wielofunkcyjnych całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, (które mogły istnieć do końca 2012) w placówki typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego.

Analizując przedstawioną poniżej mapkę obrazującą rozmieszczenie placówek opiekuńczo-wychowawczych wg. powiatów widać dokładnie, że najwięcej placówek znajduje się w rejonach dużych aglomeracji miejskich województwa tj. Olsztyna i Elbląga. Natomiast na terenie powiatów piskiego, węgorzewskiego i iławskiego nie funkcjonuje żadna placówka.

Rys 1. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie województwa warmińsko-mazurskiego

**Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze w województwie warmińsko-mazurskim
wg stanu na dzień 31 grudnia 2013r.**

Źródło: opracowanie własne ROPS - dane na podstawie danych ze sprawozdań rzeczowo-finansowych MPiPS z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wg stanu na dzień 31.12.2013r. składnego przez powiat do Urzędu Wojewódzkiego

Działanie 2.1 Systematyczne upowszechnianie informacji na temat możliwości adopcji dzieci pozbawionych opieki rodziny naturalnej, jako skutecznej formy pomocy dzieciom

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie w 2013r. promował działalność Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie oraz przekazywał informacje dotyczące adopcji na wszelkiego rodzaju konferencjach i seminariach o tematyce rodzinnej, dotyczących systemu pieczy zastępczej oraz polityki prorodzinnej, a także za pośrednictwem strony internetowej Ośrodka, ulotek informacyjnych Ośrodka oraz informatorów MPiPS „Adopcja drogą do rodzicielstwa”.

Działanie 2.2 Monitorowanie przebiegu procesów adopcyjnych w ośrodkach adopcyjnych na terenie województwa

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej systematycznie monitoruje przebieg procesów adopcyjnych w Warmińsko-Mazurskim Ośrodku Adopcyjnym w Olsztynie z filiami w Ełku i Elblągu.

Monitoring prowadzony jest za pomocą sprawozdań finansowych oraz kwartalnych sprawozdań merytorycznych. W 2013r. w Ośrodku przeprowadzono dwie kontrole planowane (1 na półrocze) w zakresie wewnętrznych regulacji organizacyjno-prawnych oraz realizacji zadań statutowych, regulaminowych i gospodarki finansowej.

W 2013 roku do Warmińsko – Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie oraz jego filii w Ełku i Elblągu zgłoszono 509 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. Do przysposobienia zakwalifikowano 166 dzieci.

Dla 114 dzieci pozyskano rodziny przysposabiające, w tym 83 dzieci zostało przysposobionych przez rodziny polskie, wobec 31 dzieci – orzeczone przysposobienie zagraniczne (Włochy, Hiszpania, USA, Szwecja).

Tak duża liczba przysposobień zagranicznych wynika z faktu, że nie udało się pozyskać polskich kandydatów przysposabiających, głównie z powodu stanu zdrowia dzieci zgłoszonych do adopcji. Do przysposobienia zgłoszono dwa rodzeństwa po czworo dzieci oraz 9 dzieci powyżej 9 roku życia, rodzeństwa po dwoje dzieci z dużymi opóźnieniami rozwoju psychofizycznego. Dzieci młodsze zaś są obciążone wadami genetycznymi (upośledzenie umysłowe, choroby psychiczne w rodzinie) oraz chore – FAS (Alkoholowy Zespół Płodowy), choroby somatyczne (epilepsja, niedowidzenie, brak przegrody przeźroczystej w mózgu).

Ponadto wobec 20 dzieci sądy wydały stosowne zarządzenia o tzw. preadopcji - dzieci przebywają w rodzinach, przysposobienia będą orzeczone w 2014 roku.

Szczegółowe dane dotyczące dzieci przysposobionych w 2012r i 2013r zebrano w poniższej tabeli:

Tabela 6. Liczba dzieci przysposobionych w 2012r i 2013r.

	Wyszczególnienie	2012				2013			
		Ełk	Elbląg	Olsztyn	Razem	Ełk	Elbląg	Olsztyn	Razem
1.	Dzieci przysposobione, z tego wieku:	11	38	64	113	16	24	74	114
1.1	poniżej 1 roku	4	9	30	43	5	7	22	34
1.2	Od 1 roku do 4 lat	4	12	20	36	6	11	26	43
1.3	Od 5 do 9 lat	3	15	13	31	5	6	20	31
1.4	10 i więcej lat	0	2	1	3	0	0	6	6
2.	Dzieci przysposobione, z tego:	11	38	64	113	16	24	74	114
2.1	dziewczęta	2	19	27	48	7	12	40	59
2.2	chłopcy	9	19	37	65	9	12	34	55
3.	Dzieci przysposobione z orzeczeniem o niepełnosprawności	0	7	-	7	0	5	14	19
4.	Dzieci według miejsca pobytu przed przysposobieniem, w tym:	-	-	-		16	24	74	114
4.1	w pieczy instytucjonalnej	0	-	15	15	2	1	10	13
4.2	w rodzinnej pieczy zastępczej	9	38	46	93	11	23	63	97
4.3	w rodzinie biologicznej	3	-	2	5	3	0	1	4

Źródło: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z działalności Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie składane do Urzędu Wojewódzkiego

Podsumowując dwuletnią działalność Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego można stwierdzić, że w roku 2013r. nieznacznie wzrosła liczba przeprowadzonych adopcji. Ilość przysposobień w danym okresie sprawozdawczym jest na zbliżonym, bardzo dobrym poziomie.

Dodatkowo Warmińsko- Mazurski Ośrodek Adopcyjny w latach 2012-2013 realizował następujące zadania:

- diagnoza psychologiczna - pedagogiczna kandydatów na rodziców
- opinie kwalifikacyjne dla kandydatów do przysposobienia

- wsparcie psychologiczne i pedagogiczne rodziców naturalnych
- uczestnictwo w zespołach okresowej oceny sytuacji dziecka
- prowadzenie wojewódzkiego banku danych
- poradnictwo dla rodzin przysposabiających
- wsparcie rodzin adopcyjnych – poradnictwo, terapia w postępowaniu postadopcyjnym
-

Działanie 2.3 Rozwój współpracy Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego m.in. z asystentami rodziny, koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, podmiotami leczniczymi, placówkami oświatowymi, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, sądami i Policją w zakresie określania sytuacji prawnej dziecka umożliwiające skrócenie czasu przeprowadzenia procedury przysposobiania

Niezwykle ważnym obszarem w ramach działań Ośrodka Adopcyjnego jest nawiązywanie i rozwój współpracy z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, szczególnie organizatorami pieczy zastępczej, a także sądami, i innymi podmiotami. Dzięki wspólnie wypracowanym przez te jednostki metodom możliwe stanie się skrócenie czasu przeprowadzania procedury przysposobienia.

W roku 2013r. Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny zorganizował 4 spotkania mające na celu wzmocnienie i wypracowanie współdziałania Ośrodka z ww. podmiotami.

Najważniejszymi tematami poruszonymi na w/w spotkaniach były:

- Zadania organizatora pieczy zastępczej i ośrodka adopcyjnego w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej”
- 26 kwietnia 2013r. - spotkanie z PCPRami – omówienie problemu ingerencji w rodziny niewydolne wychowawczo-kiedy nie powinno pozbawiać się praw rodzicielskich
- 22 maja 2013r. -spotkanie z koordynatorami pieczy zastępczej- Omówienie współpracy PCPR i WM OA w zakresie zgłaszania dzieci z uregulowaną sytuacją prawną.
- 21 czerwca 2013r. „Współpraca organizatorów pieczy zastępczej, sądów i ośrodka adopcyjnego w kontekście ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej”

Wartym zauważania jest zaangażowanie Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego we wsparcie rodzin adopcyjnych. W sierpniu 2013 roku zostało zorganizowane spotkanie integracyjne dla rodzin adopcyjnych. W ośrodku wypoczynkowym spotkało się 29 rodzin z dziećmi (97 osób). Każda z rodzin mogła podzielić się swoimi doświadczeniami rodzicielstwa adopcyjnego, czy udzielić sobie wzajemnie wsparcia. Dzieci miały możliwość integracji oraz tworzenia pozytywnego obrazu dziecka przysposobionego w społeczeństwie.

Działanie 2.4 Rozszerzenie współpracy z sądem w celu szybszego określenia sytuacji prawnej dziecka

W 2013 roku Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej nawiązał ścisłą współpracę z Sądem Okręgowym w Olsztynie.

Sędzia wizytator, jako przedstawiciel SO w Olsztynie wielokrotnie uczestniczył w wyżej opisanych inicjatywach ROPS, także, jako prelegent. Wystąpienia te miały na celu uświadomienie potrzeby ścisłej współpracy jednostek zajmujących się rodziną w środowisku lokalnym, z podmiotami reprezentującymi wymiar sprawiedliwości

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 2

Tabela 7. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 2

L p.	Wyszczególnienie	2013	2012
1	Liczba przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych	243	347
2	Liczba rodzin zastępczych	2.078	2.129
3	Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	3.320	3.363
4	Liczba rodzin zgłaszających gotowość przysposobienia (adopcji)	102 pary 2 osoby samotne	91 par
5	Liczba zorganizowanych szkoleń dla kandydatów na rodziny adopcyjne – liczba osób zakwalifikowanych	9 grup-128 osób	6 grup-62 osób
6	Liczba przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin adopcyjnych	71 par 6 osób samotnych	32 pary 2 osoby samotne
7	Liczba rodzin zakwalifikowanych do przysposobienia	61 par 6 osób samotnych	28 par 2 osoby samotne
8	Liczba dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, oczekujących na adopcję	509 zgłoszonych 166 zakwalifikow.	610 zgłoszonych 217 zakwalifikow.
9	Liczba dzieci adoptowanych	114	113

Źródło: Dane na podstawie sprawozdania rzeczowo-finansowego MPiPS z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wg stanu na dzień 31.12.2013r. oraz na dzień 31.12.2012r. składane przez powiat do Urzędu Wojewódzkiego

Dane na podstawie sprawozdania rzeczowo-finansowego z działalności Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie za rok 2013 i 2012

Cel szczegółowy 3. Poprawa dostępu do informacji o zakresie oferowanych form pomocy dla rodzin potrzebujących wsparcia

W celu osiągnięcia odpowiednich efektów w zakresie poprawy dostępu do informacji o oferowanych formach pomocy rodzinom podejmowano szereg istotnych działań.

Działanie 3.1 Systematyczne uaktualnianie bazy instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego, zamieszczonej na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w roku 2013, podobnie jak w latach ubiegłych aktualizował bazę instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Baza zawiera uaktualnione dane o.:

- Całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych
- Placówkach wsparcia dziennego
- Placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku na podstawie przepisów o działalności gospodarczej
- Placówkach świadczących usługi w zakresie interwencji kryzysowej
- Jednostkach i punktach poradnictwa specjalistycznego w tym rodzinnego
- Ośrodkach wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży
- Domach Pomocy Społecznej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego
- Liczbie miejsc w Domach Pomocy Społecznej z uwzględnieniem typu domu
- Rodzinnych Domach Pomocy na terenie województwa warmińsko-mazurskiego
- Ośrodkach adopcyjnych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego
- Gminnych, ponadgminnych Środowiskowych Domach Samopomocy
- Dziennych Domach Pomocy Społecznej
- Ośrodkach wsparcia dziennego pobytu
- Specjalistycznych ośrodkach dla ofiar przemocy w rodzinie.

Wartym zauważenia jest fakt, że wraz z wejściem w życie nowej ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a zarazem powstania nowego zawodu - asystent rodziny i innych zmian w systemie pieczy zastępczej pojawiły się nowe potrzeby w zakresie dostępu do informacji o podmiotach wspierających rodzinę.

Działanie 3.2 Upowszechnianie wśród samorządów lokalnych informacji o bazie instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko – mazurskiego zamieszczonej na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego

Każdy z samorządów gminnych i powiatowych województwa warmińsko-mazurskiego otrzymał oficjalną informację z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie o istnieniu i możliwości korzystania z bazy instytucji świadczących pomoc dziecku i rodzinie.

Ponadto wiadomości o bazie danych rozpowszechniane jest na konferencjach, spotkaniach i seminariach organizowanych przez ROPS.

Infrastruktura pomocy społecznej (czyli bazy instytucji świadczących pomoc rodzinie) dostępna jest również do pobrania na stronie internetowej Urzędu www.wrota.warmia.mazury.pl, w zakładce Polityka Społeczna /Pomoc i integracja społeczna.

Działanie 3.3 Inicjowanie działań prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego wśród mieszkańców powiatów i gmin województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie upowszechniania informacji o opracowanej bazie instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa

Podobnie jak opisują powyższe działania informacje o bazie placówek świadczących pomoc rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim rozpowszechniane są na spotkaniach organizowanych przez ROPS, na których dodatkowo samorządy gminne i powiatowe zachęca się do korzystania i umieszczania omawianej bazy na swoich stronach internetowych oraz upowszechniania jej wśród mieszkańców środowisk lokalnych oraz instytucji, z którymi samorządy współpracują.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 3

Tabela 8. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 3

Lp.	Wyszczególnienie	2013	2012
1	Utrzymanie na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-mazurskiego bazy instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie woj. Warmińsko-mazurskim	Bieżąca aktualizacja bazy instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego oraz umieszczenie jej na stronie internetowej Urzędu	Bieżąca aktualizacja bazy instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego oraz umieszczenie jej na stronie internetowej Urzędu
2	Liczba poradni specjalistycznych	37	48

Źródło: opracowanie własne ROPS oraz dane na podstawie *Infrastruktury pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego*

Cel szczegółowy 4. Poprawa infrastruktury oraz wzrost liczby kadry specjalistycznej podmiotów wspierających rodzinę, funkcjonujących i nowoutworzonych na poziomie lokalnym

Podjęcie pracy z rodziną mającą trudności opiekuńczo-wychowawcze przez asystenta rodziny i wczesna interwencja specjalistów takich jak psychologowie może przyczynić się do poprawy funkcjonowania takich rodzin i tym samym oddalenia ryzyka ograniczenia praw rodzicielskich. Dlatego też kluczowe jest posiadanie przez gminy odpowiedniego zaplecza specjalistycznej kadry pracującej z rodziną.

Pomimo wzrostu zatrudnienia asystentów rodziny w 2013 roku, w porównaniu z 2012 rokiem, ich liczba jest nadal zbyt niska w stosunku do potrzeb. Podobnie przedstawia się struktura zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej – w roku 2013 zatrudnionych było 47 tych specjalistów, o 1 więcej niż w 2012 roku.

Istotny problem to brak wystarczającej kadry specjalistycznej tj. psychologów, pedagogów, terapeutów i innych zatrudnionych w jednostkach pomocy i integracji społecznej w 2013r, w naszym regionie. Dane w omawianym zakresie przedstawiają się następująco:

Tabela 9 . Liczba specjalistów w jednostkach pomocy społecznej w województwie warmińsko-mazurskim - 2013r.

Wyszczególnienie	GMINA	POWIAT
Pedagog:	45	9
Psycholog:	66	29
Terapeuta:	52	2
Inni:	37	18

Źródło: Dane opracowane na podstawie badania ankietowego ROPS przeprowadzonego w marcu 2014r. (odp. ze 100 gmin oraz 19 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego)

Na podstawie informacji z powyższej tabeli można stwierdzić, że liczba specjalistów zatrudnionych w jednostkach pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskim jest zbyt niska. Wskaźnik ten nie był monitorowany w roku 2012.

Niski stan zatrudnienia ww. specjalistów, jak wynika z danych uzyskanych od samorządów gminnych i powiatowych, spowodowany jest ograniczonymi środkami finansowymi. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż w przypadku braku lub niewystarczającej liczby specjalistów w danej jednostce (ops, pcpr) ankietowani wskazywali podmioty, z których zasobów korzystają. Były to najczęściej: poradnie psychologiczno-pedagogiczne, szkoły, szpitale i kuratorzy sądowi.

Działanie 4.1 Uświadomienie potrzeby systematycznego podnoszenia kwalifikacji kadry instytucji wspierających rodziny (m.in. studia podyplomowe, szkolenia, kursy, warsztaty)

Zmiany w systemie pieczy zastępczej oraz systemie wsparcia rodzin wynikające z ww. ustawy spowodowały pojawienie się nowych potrzeb szkoleniowych na rynku pracy.

Nowe zadania nałożone na samorządy gminne i powiatowe, a także utworzenie zawodów– asystenta rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej spowodowały pojawienie się zapotrzebowania na różne formy doszkalania i podnoszenia kwalifikacji.

Jak wynika z ankiet przeprowadzonych przez ROPS wśród jednostek organizacji pomocy społecznej w lutym 2012r. najczęstszymi problemami wskazywanymi w pracy asystenta rodziny są głównie problemy związane z oporem, brakiem motywacji i chęci współpracy

ze strony rodziny, którą opiekuje się asystent. Podobnie najczęściej wskazywanym trudnościami w pracy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej były: problemy ze współpracą z rodzinami zastępczymi oraz brak wystandaryzowanych, jednolitych narzędzi pracy koordynatora.

Wychodząc naprzeciw trudnościom pojawiającym się podczas pracy asystenta i koordynatora Projekt Systemowy ROPS w 2013r. uruchomił nowy kierunku studiów podyplomowych *Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej*.

Studia skierowane do pracowników jednostek organizacji pomocy społecznej umożliwiły pogłębienie wiedzy studentów głównie z zakresu prawa rodzinnego, pedagogiki rodziny, psychologii rozwojowej i wychowawczej, zagadnień związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, niepełnosprawnością w rodzinie, dysfunkcjami występującymi we współczesnych rodzinach. W programie obok zajęć metodycznych przewidziana jest też praktyka w wybranej instytucji prowadzącej pracę z rodziną. W 2013r. zajęcia rozpoczęło 60 osób.

Ponadto w ramach ww. Projektu zorganizowano szereg szkoleń dla kadry pomocy społecznej w zakresie metod pracy z rodziną. Tematy szkoleń i liczbę uczestników przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Liczba uczestników objętych szkoleniami z zakresu metod pracy z rodziną, w ramach Projektu systemowego ROPS „Efektywnie, Fachowo, Skutecznie na Warmii i Mazurach”

Rok realizacji	Temat szkolenia	Liczba uczestników
2012	Akademia innowacyjnych metod pracy z klientem zagrożonym wykluczeniem społecznym	102
	Strategia interwencji kryzysowej, czyli jak skutecznie pomagać osobom w kryzysie	88
2013	Akademia innowacyjnych metod pracy z klientem zagrożonym wykluczeniem społecznym	145
	Terapia skoncentrowana na rozwiązaniach	21
	Mediator rodzinny	41
	Metodyka pracy z rodziną z dziedzicznym długotrwałym bezrobociem	145
	Nowoczesne modele pracy z młodzieżą	147
Metodyka pracy z rodziną wieloprotblemową	84	

Źródło: dane na podstawie sprawozdań Projektu Systemowego ROPS

W ramach realizacji zadań ustawy o pomocy społecznej Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej również organizował specjalistyczne szkolenia dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w omawianej tematyce. Tematy szkoleń oraz liczbę uczestników przedstawia poniższa tabela:

Tabela 11. Liczba uczestników przeszkolonych z zakresu pracy z rodziną w ramach biura ds. pomocy i integracji społecznej ROPS

Rok realizacji	Temat szkolenia	Liczba uczestników
2012	„Praca z dziećmi i młodzieżą z rodzin dysfunkcyjnych wymagającą szczególnego wsparcia, zagrożoną przemocą, maltretowaniem i molestowaniem seksualnym. Nadpobudliwość seksualna młodzieży. Problemy wczesnej inicjacji seksualnej”	25
2013	„ Seksualność dzieci i młodzieży. Kształtowanie postaw, interwencja terapeutyczna w sytuacjach trudnych”	27
	„Metody i formy pracy z dziećmi i młodzieżą zagrożoną wykluczeniem społecznym”	28
	„Formy pracy z dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych, sposoby rozwiązywania sytuacji trudnych”	25

Źródło: na podstawie danych z biura ds. pomocy i integracji społecznej ROPS

Najwięcej pracowników podmiotów i jednostek pracujących na rzecz rodziny i dziecka przeszkolono w zakresie nowoczesnych metod pracy z młodzieżą (147 osób), pracą z trudnym klientem pomocy społecznej, a także z obszaru metodyki pracy z rodziną z dziedzicznym, długotrwałym bezrobociem (po 145 osoby). Łącznie w 2013r. w ramach projektu systemowego ROPS przeszkolono 583 osoby z zakresu pracy z rodziną, zaś w 2012r. przeszkolono 190 osób w omawianym obszarze.

Natomiast w ramach realizacji ustawy o pomocy społecznej w specjalistycznych szkoleniach dla jednostek organizacyjnych pomocy społecznej wzięło udział 80 osób w roku 2013r, oraz 25 osób w roku 2012.

Dzięki organizacji szkoleń w ramach projektu systemowego ROPS oraz szkoleń specjalistycznych prowadzonych w ramach realizacji ustawy o pomocy społecznej, a także poprzez szeroką promocję możliwości podnoszenia kwalifikacji pracowników w 2013r. na wielu spotkaniach, konferencjach i seminariach organizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityk społecznej w Olsztynie nastąpił znaczący wzrost liczby przeszkolonych osób pracujących na rzecz rodziny i dziecka.

Działanie 4.2 Systematyczne badanie potrzeb w zakresie uruchomienia w województwie warmińsko-mazurskim regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego

Według zapisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych samorządu województwa należy m.in. prowadzenie regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej od 2012r. podejmował działania na rzecz zdiagnozowania potrzeb uruchomienia regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej. W latach 2012-2013 trzykrotnie zwracano się z prośbą, do powiatowych centrów pomocy rodzinie, o dane na temat liczby oraz stanu zdrowia dzieci wymagających umieszczenia w przedmiotowej placówce.

Analiza przeprowadzonej diagnozy wskazywała, że nie wszystkie wytypowane przez PCPRy dzieci, rzeczywiście wymagały umieszczenia w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej.

Ze względu na specyfikę placówki oraz niejasności związane z kwalifikacją dzieci, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w 2013r. zwrócił się do Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z prośbą o pomoc w interpretacji zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w danym zakresie.

Ponowna analiza potrzeby utworzenia regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej w województwie wykazała, że liczba dzieci wymagających takiego wsparcia jest zbyt niska, aby Samorząd Województwa w 2013r. podejmował działania w celu utworzenia takiej jednostki.

W interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym umieszcza się dzieci wymagające specjalistycznej opieki, które w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Olsztynie stale monitoruje potrzebę utworzenia takiej placówki. W 2013r. wysłano zapytanie do oddziałów noworodkowych szpitali województwa warmińsko-mazurskiego dotyczące ilości dzieci pozostawianych przez

rodziców, po urodzeniu, w podmiotach leczniczych, które jednocześnie wymagałyby ulokowania w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Na podstawie danych ze szpitali odnotowano, że liczba dzieci wymagających umieszczenia w przedmiotowej placówce jest zbyt niska by uzasadniała konieczność utworzenia interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego w województwie warmińsko-mazurskim. Ponadto Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie podejmuje działania mające na celu jak najszybszą adopcję takich dzieci.

Działanie 4.3 Inicjowanie tworzenia placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie opiekuńczej (w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych), specjalistycznej i w formie pracy podwórkowej, realizowanej przez wychowawcę

Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Są to miejsca, które organizują dzieciom czas wolny i pomoc w nauce. Ważne jest również, aby wychowawcy w nich zatrudnieni podejmowali współpracę z rodzicami dzieci, uczyli ich jak rozumieć swoje dziecko, jak je wychowywać, jak współpracować ze szkołą itp.

W 2013r. liczba poszczególnych placówek wsparcia dziennego przedstawiała się następująco:

Tabela 12. Placówki wsparcia dziennego w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2012-2013

	Wyszczególnienie	2012r	2013r.
1	opiekuńcze placówki wsparcia dziennego	134	106
	- kola zainteresowań		
	-świetlice		
	-kluby		
	-ogniska wychowawcze		
2	Specjalistyczne: -świetlice terapeutyczne i socjoterapeutyczne	27	23
3	praca podwórkowa	-	1

Źródło: dane na podstawie *Infrastruktury pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego* opracowanej przez ROSPS

Spadek liczby placówek może wynikać z faktu łączenia różnych funkcji w ramach działalności jednej placówki w gminie, co powoduje niekonsekwencje w ich wykazywaniu.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej na seminariach, konferencjach o tematyce rodzinnej stara się propagować korzystne efekty tworzenia świetlic zwłaszcza kiedy istnieje możliwość pozyskanie na ten cel środków z zewnątrz.

Wartym zauważenia działaniem wspierającym rozwój infrastruktury wsparcia dziennego w gminach jest kolejna edycja konkursu ofert w ramach Programu „Świetlica – Dzieci - Praca” na rzecz wsparcia dziecka i rodziny, którego organizatorem jest Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Celem programu jest inspirowanie samorządów gmin oraz organizacji pozarządowych do tworzenia, odbudowywania i podtrzymywania działalności środowiskowych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

W ramach omawianego konkursu w 2013 roku dofinansowanie otrzymało 20 placówek świetlicowych realizujących zadania o charakterze socjoterapeutycznym, w tym 2 placówki z naszego regionu (Ełk, Działdowo).

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 4

Tabela 13. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 4

Lp.	Wyszczególnienie	2013r		2012r
		GMINY	POWIATY	
1	Liczba psychologów, pedagogów, prawników, terapeutów i innych specjalistów zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej	Pedagog: 45 Psycholog: 66 Terapeuta: 52 Inni: 37	Pedagog: 9 Psycholog: 29 Terapeuta: 2 Inni: 18	Brak monitoringu danego wskaźnika
2	Liczba nowoutworzonych podmiotów działających na rzecz rodziny	12	2	Brak monitoringu danego wskaźnika
3	Liczba świetlic socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych, z programem socjoterapeutycznym	23	-	27
4	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	200	-	190
5	Liczba osób, które podniosły swoje kwalifikacje w zakresie pracy z rodziną	790		190
6	Liczba podmiotów niepublicznych, którym samorządy zleciły zadania z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej	2	9	Brak monitoringu danego wskaźnika

Źródło: Dane opracowane na podstawie badania ankietowego ROPS przeprowadzonego w marcu 2014r. (odp. ze 100 gmin oraz 19 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego)
Dane na podstawie sprawozdań Projektu systemowego ROPS „Efektywnie, Fachowo, Skutecznie na Warmii i Mazurach za 2013r.
Dane na podstawie Infrastruktury pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego opracowanej przez ROPS

Cel szczegółowy 5. Poprawa współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny w środowiskach lokalnych

Na podstawie danych uzyskanych z ankiet przeprowadzonych wśród samorządów gminnych i powiatowych można stwierdzić, że ponad połowa samorządów deklaruje podejmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi pomoc rodzinie i dziecku. Najczęściej wskazywanymi, z którymi samorzady współpracowały w roku 2013 były: poradnie psychologiczno-pedagogiczne, pedagodzy szkolni, policja, placówki oświatowe, kuratorzy sądowi, świetlice. Warty uwagi jest, że tylko 14 gmin i 4 powiaty zadeklarowały współpracę z organizacjami pozarządowymi.

W działaniach podejmowanych na rzecz poprawy funkcjonowania rodzi zagrożonych ograniczeniem praw rodzicielskich ważną rolę może także odgrywać wsparcie środowiska lokalnego: sąsiadów, zaprzyjaźnionych rodzin, rodzin rówieśników dzieci. Dlatego istotne jest zbudowanie w lokalnych środowiskach sieci rodzin chętnych do służenia pomocą systematycznie lub w sytuacjach interwencyjnych. Niestety aktualnie na terenie województwa warmińsko-mazurskiego nie istnieją rodziny wspierające, co może być skutkiem niedostatecznych uregulowań ustawowych w danym zakresie oraz zbyt słabej promocji takiej formy wsparcia rodziny.

Działanie 5.1 Inicjowanie tworzenia sieci/partnerstw podmiotów współpracujących na rzecz wsparcia rodziny w środowiskach lokalnych

Samorząd Województwa podejmuje systematyczne działania mające na celu promocję i upowszechnianie współpracy lokalnych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka.

Jedną z ważniejszych inicjatyw w tym zakresie było zorganizowanie spotkania z jednostkami zaangażowanymi w realizację wojewódzkiego programu wspierania rodziny 21 marca 2013 dotyczącego potrzeby ścisłej współpracy jednostek zajmujących się rodziną w środowisku lokalnym. Do udziału w nim zaproszeni zostali m.in. przedstawiciele Sądu Okręgowego w Olsztynie, wieloletni współpracownik Rzecznika Praw Dziecka, Dyrektor Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie, oraz inni.

Działania na rzecz rozszerzenia i poprawy jakości współpracy instytucji działających w obszarze pieczy zastępczej podejmowane były także w ramach Projektu systemowego ROPS. Doradcy zatrudnieni w ramach projektu wspierali zainteresowane gminy i powiaty

w tworzeniu gminnych i powiatowych programów wspierania rodziny oraz organizowali spotkania powiatowe w celu wypracowania zasad współpracy między różnymi podmiotami. W spotkaniach uczestniczyli asystenci rodziny, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, kuratorzy, pielęgniarki środowiskowe, przedstawiciele ośrodka adopcyjnego i in.

Warto w tym miejscu podkreślić, że wszystkie powiaty z naszego regionu opracowały 3-letnie powiatowe programy rozwoju pieczy zastępczej. Gorzej ta statystyka przedstawia się w przypadku gmin - 66 ze 116 gmin zadeklarowała opracowanie i korzystanie z 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny z ww. programów. Dane uzyskano w badaniu ankietowym.

Działanie 5.2 Upowszechnianie „dobrych praktyk” w zakresie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny w środowiskach lokalnych

Dane działanie szczegółowo opisane jest w celu 1 działanie 1.2.

Działanie 5.3 Uświadamianie potrzeby uwrażliwienia środowiska lokalnego na właściwe reagowanie w przypadku problemów/kryzysów przeżywanych przez rodziny

Działanie to realizowane jest m.in. poprzez włączanie się Samorządu Województwa w kampanię „Solidarni przeciw przemocy wobec kobiet – Biała Wstążka”. Co roku w dniu obchodów Światowych Dni Przeciw Przemocy ze względu na płeć organizowanych jest szereg konferencji i spotkań mających na celu uświadomienie konieczności reagowania w sytuacjach, gdy występuje podejrzenie stosowania przemocy.

Dodatkowo 7 grudnia 2013 roku placówki oraz instytucje niosące pomoc ofiarom przemocy w rodzinie podjęły inicjatywę pod nazwą „**Otwarte Drzwi**”. Pismo zachęcające do włączenia się w kampanię zostało rozesłane do 250 instytucji, a 60 z nich zadeklarowało swój udział w akcji. W tym dniu, osoby dotknięte przemocą w rodzinie mogły skorzystać z porady psychologa, prawnika, terapeuty, dostały także możliwość założenia Niebieskiej Karty. Łącznie z akcji skorzystały 293 osoby. Wszystkie instytucje zadeklarowały swój udział w „Otwartych Drzwiach” w roku 2014.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 5

Tabela 14. Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 5

Lp.	Wyszczególnienie	2013	2012
1	Liczba sieci/partnerstw podmiotów współpracujących na rzecz wsparcia rodziny w środowiskach lokalnych	56 gmin i 12 powiatów deklaruje współpracę z podmiotami działającymi na rzecz rodziny	Brak monitoringu danego wskaźnika
2	Liczba „dobrych praktyk” w zakresie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny, zamieszczonych na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Obecnie trwają prace nad utworzeniem zakładki „ dobre praktyki ” na stronie internetowej ROPS Biura ds. wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz polityki prorodzinnej	Brak monitoringu danego wskaźnika

Źródło: Dane opracowane na podstawie badania ankietowego ROPS przeprowadzonego w marcu 2014r. (odp. ze 100 gmin oraz z19 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego)

Cel szczegółowy 6 Zwiększenie świadomości lokalnych samorządów o korzyściach społecznych i ekonomicznych wynikających ze wsparcia rodzin

Program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017 duży nacisk kładzie na działania profilaktyczne, wspomagające rodzinę w prawidłowym funkcjonowaniu i wychowywaniu dzieci, przeciwdziałające powstawaniu problemów lub pozwalające je rozwiązywać we wczesnym okresie ich pojawiania się.

Dzięki działaniom podejmowanym w ramach wsparcia rodzin, takim jak innowacyjne metody pracy, czy praca asystenta rodziny, rodzina ma większe szanse na przezwycięzenie trudności i pokonanie kryzysu.

Ekonomicznymi korzyściami wynikającymi z takiego stanu może być przede wszystkim zmniejszenie się ilości pobieranych świadczeń społecznych i socjalnych. Idąc dalej tym torem można zauważyć pewną zależność : im lepiej funkcjonować będą rodziny w województwie warmińsko-mazurskim, tym mniej dzieci trafi do pieczy zastępczej, co z punktu ekonomicznego jest korzystniejsze dla budżetu państwa.

Działanie 6.1 Upowszechnianie skutecznych działań wspierających rodziny w zakresie realizacji podstawowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Innowacyjne metody pracy z rodziną zostały szczegółowo opisane w celu 1 działanie 2.,

a także w celu 1 działanie 1.1

Działanie 6.2 Promowanie efektów wdrażania Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Samorząd Województwa w 2013r. w ramach realizacji Programu Wspierani Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017 poprzez organizację wszelkich spotkań, konferencji i seminariów opisanych wcześniej w niemniejszym *Raporcie* szeroko promował rozwiązania, jakie proponuje nowa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także, jakie przyniesie ona efekty.

Jak wynika z powyższego Raportu, Samorząd w 2013r. podjął szereg zadań wspierających rodzinę biologiczną oraz pracę asystenta rodziny, zwracając też szczególną uwagę na kwestię pracy z rodziną biologiczną w momencie odebrania dziecka z rodziny.

Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 6

Tabela 14.Wskaźniki osiągnięcia celu szczegółowego 6

Lp.	Wyszczególnienie	2012 rok	2013 rok
1	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny w gminach	190	200
2	Liczba samorządów, które zatrudniły asystentów rodziny	Brak monitoringu danego wskaźnika	81
3	Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	46	47
4	Liczba samorządów powiatowych, które zatrudniły koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Brak monitoringu danego wskaźnika	18

Źródło: Dane opracowane na podstawie badania ankietowego ROPS przeprowadzonego w marcu 2014r. (odp. ze 100 gmin oraz z19 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego)

III. Zakończenie

Efektym działań Samorządu przedstawionych w niżej wymienionym Raporcie ma być stworzenie takich mechanizmów, które przyczynią się do zmniejszenia liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej.

Wnioski wynikające z monitoringu ww. *Programu* dotyczące głównie przyczyn umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej oraz liczby dzieci powracających z pieczy do rodzin naturalnych, w sposób jednoznaczny wskazują na potrzebę podejmowania działań nie tylko profilaktycznych, ale także mających na celu pracę z rodziną także w momencie zabrania dziecka i umieszczenia go w pieczy zastępczej.

Nawiązując do ww. rozwiązań Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego czynił wiele starań w roku 2013, aby w ramach realizowanego *Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2013-2017* oraz innych programów i projektów, podejmowane były działania zarówno nakierowane na wsparcie rodziny jak i system pieczy zastępczej w województwie warmińsko-mazurskim.

Należy pamiętać podstawowe założenie ww. ustawy zakładające, iż umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba że jego dobro wymaga zapewnienia mu niezwłocznej opieki.

IV. Wnioski i rekomendacje

Wnioski i rekomendacje wynikające ze sprawozdania **z realizacji w 2013 roku**
 „Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej
 na lata 2013 - 2017”

L.p.	Wniosek	Rekomendacja	Adresat	Sposób wdrożenia	Uwagi
1	Niepokojący jest wzrost liczby dzieci kierowanych do pieczy zastępczej (placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz rodziny zastępcze)	Inicjowanie działań rozwijających system wsparcia rodziny naturalnej w celu ograniczenia umieszczania dzieci w pieczy zastępczej	- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS) Samorząd Województwa Warm.-Maz. (ROPS)	Organizacja konferencji, spotkań w obszarze polityki prorodzinnej w celu promocji rodziny, jako podstawowego środowiska wychowawczego (Organizacja kolejnej edycji Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny)	
2	W województwie warmińsko-mazurskim obserwuje się spadek liczby przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	Podejmowanie działań zmierzających do wzrostu liczby kandydatów na rodziców zastępczych oraz liczby rodzin zastępczych w celu zminimalizowania umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, przy jednoczesnym podkreśleniu potrzeby współpracy z rodziną naturalną.	-organizacje pozarządowe	Organizacja spotkań, konferencji, we współpracy z Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie z zakresu pieczy zastępczej mających na celu głównie promocję rodzin zastępczych nakierowaną na wsparcie dziecka i rodzin naturalnych (m.in. w ramach obchodów w Dnia Rodzicielstwa Zastępczego (30.06) Przygotowanie artykułów promujących rodzicielstwo zastępcze oraz możliwość tworzenia placówek wsparcia rodziny	

				ze środków unijnych, do Biuletynu Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego	
3	Zmniejszyła się liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej	<p>Inicjowanie działań wspierających rodziny biologiczne poprzez promocję ich poprawnego funkcjonowania oraz rozpowszechnianie poradnictwa specjalistycznego w celu zwiększenia liczby dzieci powracających do rodzin biologicznych</p> <p>Inicjowanie działań mających na celu powstawanie rodzin wspierających</p> <p>Inicjowanie działań przyczyniających się do zwrócenia uwagi na pracę asystenta rodziny szczególnie w pierwszych miesiącach od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w celu poprawy funkcjonowania rodziny biologicznej</p> <p>Upowszechnianie wagi kompetencji zawodowych asystenta rodziny</p>	<p>Samorząd Województwa Warm.-Maz. (ROPS)</p> <p>-organizacje pozarządowe</p> <p>- pracownicy OPS, PCPR,</p> <p>-samorządy lokalne</p>	<p>Organizacja konferencji z obszaru wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, na której podkreślona zostanie rola pracy asystenta z rodziną biologiczną po umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, przy jednoczesnym upowszechnianiu możliwości trwałego zatrudnienia asystentów rodziny w ramach RPO</p> <p>Organizacja spotkania promującego instytucję rodziny wspierającej</p>	
4	Obserwuje się niepokojący spadek liczby rodzin zastępczych	<p>Inicjowanie działań wspierających już istniejące rodziny zastępcze poprzez organizację grup wsparcia, szkół dla rodziców i wychowawców z przeznaczeniem dla rodzin zastępczych oraz warsztatów zwiększających kompetencje rodziców zastępczych w celu zwiększenia liczby rodzin zastępczych</p>	<p>- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS)</p> <p>- Organizacje pozarząd.</p> <p>- Samorząd Województwa Warm.-Maz. (ROPS)</p>	<p>Organizacja spotkań, konferencji we współpracy z Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie z zakresu pieczy zastępczej mających na celu głównie promocję rodzin zastępczych nakierowaną na wsparcie dziecka i rodzin naturalnych (np. w ramach obchodów w Dnia Rodzicielstwa Zastępczego (30.06))</p> <p>Organizacja regionalnej konferencji dla przedstawicieli instytucji pracujących na rzecz dziecka i rodziny mającej na celu promocję szkoły dla <i>Rodziców i</i></p>	

				<i>Wychowawców</i> , w tym szczególnie dla rodziców zastępczych	
5	W województwie warmińsko-mazurskim zatrudnionych jest zbyt mało asystentów rodziny (asystenci pracują często w ramach umowy zlecenie) w stosunku do zdiagnozowanych potrzeb	<p>Inicjowanie działań zwiększających świadomość z korzyści ekonomicznych i społecznych wynikających we wsparcia rodzin przez asystenta rodziny w celu zwiększenia liczby asystentów rodziny, szczególnie w regionach gdzie asystentów jest bardzo mało lub ich brak</p> <p>Podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia ciągłości pracy asystenta rodziny z rodziną (znaczenie umowy o pracę)</p> <p>Dalsze inicjowanie działań promujących rolę asystenta rodziny oraz wspierających jego metody pracy przyczyniających się do wzrostu liczby asystentów oraz poprawy jakości jego pracy</p>	<p>Samorząd Województwa Warm.-Maz. (ROPS)</p> <p>- Jednostki samorządu terytorialnego Warm.-Maz.</p> <p>- Organizacje pozarządowe Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (OPS)</p>	<p>Organizacja konferencji promującej rolę asystenta rodziny oraz informacji o korzyściach wynikających z jego pracy, przy jednoczesnym informowaniu o możliwości trwałego zatrudnienia asystentów rodziny w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020</p> <p>Promocja roli asystenta jako metody wsparcia rodziny w ramach Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny</p> <p>Promocja „dobrych praktyk” z zakresu działalności asystenta rodziny jako metody wspierającej rodzinę na ww. spotkaniach oraz na stronie internetowej Urzędu</p>	
6	Obserwuje się zbyt małą liczbę rodzin zgłaszających się do Ośrodka Adopcyjnego deklarujących gotowość przysposobienia dzieci starszych	<p>Inicjowanie działań mających na celu wzrost liczby kandydatów do adopcji , w tym szczególnie dzieci starszych</p> <p>Kontynuowanie działań promujących Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny</p> <p>Informowanie o możliwości adopcji przez osoby nie pozostające w związku, a także inicjowanie działań w celu promocji adopcji dzieci starszych</p>	<p>- Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie</p> <p>-Samorząd Województwa (ROPS)</p> <p>- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS)</p> <p>- Organizacje pozarządowe</p>	<p>Wsparcie Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w celu przeprowadzenia kampanii promującej adopcje, zwłaszcza dzieci po 10r.ż.</p>	

7	<p>W województwie warmińsko-mazurskim zbyt małą liczbę rodzin objęto innowacyjnymi metodami pracy (szkoła dla rodziców i wychowawców, TSR, KGR, mediacje itp.)</p>	<p>Kontynuowanie działań w celu zwiększenia liczby rodzin oraz osób objętych innowacyjnymi metodami pracy z rodziną poprzez promocje ww. metod</p> <p>Inicjowanie działań mających na celu wdrażanie innowacyjnych metod pracy przez nowe podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny (np. szkoły)</p>	<p>-Samorząd Województwa Warm.-Maz. (ROPS) -organizacje pozarządowe - pracownicy OPS, PCPR</p>	<p>Wprowadzenie cyklicznych warsztatów w danym zakresie dla osób pracujących z rodziną i dzieckiem</p> <p>Organizacja przez ROPS spotkania skierowanego do podmiotów zajmujących się pracą z rodziną i dzieckiem (głównie pracownicy placówek pomocy społecznej) mającego na celu promocję innowacyjnych metod pracy z rodziną, przy jednoczesnym informowaniu o możliwości korzystania ze szkoleń w danym zakresie, w tym także szkoleń prowadzonych przez organizacje pozarządowe, a także zachęcanie do korzystania z ww. metod przez podmioty zw. z rodziną i dzieckiem jak np. szkoły, sądy.</p> <p>Podczas ww. spotkania , a także na łamach Biuletynu Rady ds. Rodzin i innych publikacji koordynowanych przez ROPS promocja „dobrych praktyk” w danym obszarze. Organizacja kolejnych szkoleń z obszaru innowacyjnych metod pracy przez ROPS.</p> <p>Organizowanie specjalistycznych szkoleń w ramach ustawy o pomocy społecznej z zakresu wsparcia rodziny Promocja „dobrych praktyk” ww. obszarze</p>	
8	<p>Niezbędne jest kontynuowanie szkoleń dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej w zakresie pracy z rodziną</p>	<p>Przygotowanie specjalistycznych szkoleń pogłębiających umiejętności pracy z rodziną</p>	<p>Samorząd Woj. War-Maz (ROPS) - Jednostki samorządu terytorialnego - Organizacje pozarządowe</p>	<p>Ujęcie specjalistów pracujących z rodziną w tym asystentów rodziny i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w grupie docelowej projektów szkoleniowych realizowanych w ramach nowej perspektywy finansowej.</p>	

			<ul style="list-style-type: none"> - Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS) - Uczelnie Wyższe - Policja 	<p>Organizacja spotkań, na których promowane będą szkolenia organizowane m.in. w ramach projektu systemowego ROPS, a także szkolenia specjalistyczne w ramach ustawy o pomocy społecznej, jak również informowanie o możliwości organizowania szkoleń przez organizacje pozarządowe.</p> <p>Promocja ww. szkoleń na stronie internetowej Urzędu</p>	
9	<p>W województwie warmińsko-mazurskim istnieje zbyt mało poradni specjalistycznych świadczących usługi dla rodzin wymagających wsparcia</p>	<p>Podejmowanie działań w celu systematycznego monitoringu potrzeb tworzenia poradni specjalistycznych w danym powiecie</p> <p>Inicjowanie działań na rzecz tworzenia poradni specjalistycznych na poziomie powiatu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jednostki edukacyjne, - Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS) - Organizacje pozarząd. - Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego 	<p>Organizacja spotkań i konferencji, na których upowszechniana będzie informacja o możliwości tworzenia poradni specjalistycznych na poziomie powiatu m.in. z wykorzystaniem środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020</p> <p>Organizacja spotkań roboczych z Powiatowi Centrami Pomocy Rodzinie w celu badania potrzeb założenia poradni w poszczególnych powiatach przy jednoczesnym informowaniu i propagowaniu możliwości tworzenia poradni ze środków RPO, szczególnie w powiatach gdzie poradni brak</p>	
10	<p>Niepokojąca jest niewystarczająca liczba psychologów, pedagogów, prawników, terapeutów i innych specjalistów zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej.</p>	<p>Inicjowanie działań mających na celu wzrost zatrudnienia specjalistów w jednostkach pracujących na rzecz wspierania rodziny</p> <p>Upowszechnianie informacji na temat możliwości korzystania z pomocy specjalistów</p>	<p>Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego (ROPS)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jednostki samorządu terytorialnego - Organizacje pozarządowe - Jednostki 	<p>Organizacja spotkań podczas których promowana będzie możliwość pozyskania niezbędnej kadry specjalistów poprzez tworzenie projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014 – 2020, a także możliwość korzystania ze wsparcia</p>	

		<p>Podjęcie działań zmierzających do nawiązywania współpracy między jednostkami pomocy społecznej a organizacjami pozarządowymi</p>	<p>organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uczelnie Wyższe - Kościoły - Ośrodki Wsparcia - placówki kultury 	<p>organizacji pozarządowych w danym zakresie.</p>	
11	<p>Spadek liczby świetlic socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych, z programem socjoterapeutycznym</p>	<p>Podjęcie działań w celu systematycznego monitoringu potrzeb uruchamiania świetlic socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych, z programem socjoterapeutycznym</p> <p>Inicjowanie działań na rzecz tworzenia świetlic socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych, z programem socjoterapeutycznym w ramach środków zewnętrznych (MPiPS, środków alkoholowych, RPO)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS) - Organizacje pozarządowe - placówki edukacji - ośrodki wsparcia 	<p>Organizacja spotkań i konferencji, na których upowszechniana będzie informacja o możliwości tworzenia świetlic socjoterapeutycznych, opiekuńczo-wychowawczych m.in. z wykorzystaniem środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020, a także z programów resortowych finansowanych z MPiPS jak i ze środków Samorządu Województwa (np. środki wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu alkoholizmowi)</p> <p>Promowanie ww. informacji na stronie internetowej Urzędu</p>	
12	<p>Niewystarczająca współpraca pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz wsparcia rodziny w środowiskach lokalnych</p> <p>Brak bazy na temat „dobrych praktyk” w zakresie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny, które mogłyby zostać zamieszczone na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego</p>	<p>Podjęcie działań w celu wzmocnienia współpracy podmiotów działających na rzecz wsparcia rodziny i dziecka w środowiskach lokalnych poprzez promowanie korzyści wynikających z takiej współpracy</p> <p>Inicjowanie działań w celu upowszechniania dobrych rozwiązań z obszaru współpracy podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny</p>	<p>Samorząd Województwa Warm.-Maz. (ROPS)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jednostki samorządu Terytorialnego - Rada ds. Rodzin Woj. Warm.-Maz. - Podmioty/instytucje opieki zdrowotnej - Organizacje pozarządowe - Szkoły/placówki oświatowe (poradnie, 	<p>Organizacja spotkań i konferencji z obszaru pieczy zastępczej oraz polityki prorodzinnej (zwłaszcza w ramach Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny) , na których promowane będą „dobre praktyki” z zakresu współpracy instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny</p> <p>Promocja wybranych „dobrych praktyk „z zakresu współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny na stronie internetowej Urzędu.</p>	

	Województwa Warmińsko-Mazurskiego		<p>przedszkola, Żłobki)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR, OPS) - Kościoły i związki wyznaniowe - Placówki wspierające dzieci i młodzież (m.in. świetlice, koła zainteresowań, grupy wspierające) - Placówki kultury - Placówki sportowe 	<p>Utworzenie bazy „dobrych praktyk” (zmmieszczonej na stronie internetowej tut. Urzędu) z obszaru współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny, za pomocą której chętne gminy i powiaty oraz wszelkie podmioty poprzez zgłoszenie informacji do ROPS mogłyby promować swoje dobre rozwiązania ww. zakresie.</p>	
13	Niekompletna baza danych instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie i dziecku umieszczona na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego w obliczu pojawienia się nowych potrzeb w zakresie dostępu do informacji o podmiotach wspierających rodzinę	<p>Inicjowanie działań mających na celu poszerzenie i ujednoczenie bazy podmiotów i placówek świadczących pomoc rodzinie i dziecku</p>	<p>Samorząd Województwa Warm.-Maz. (ROPS)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jednostki samorządu Terytorialnego(OPS, PCPR) 	<p>Co roku - uzupełnienie istniejącej bazy instytucji i placówek świadczących pomoc rodzinie i dziecku umieszczonych na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego</p>	